

Παντελής Γεωργογιάννης
Καθηγητής

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Ελληνικά
Ως Δεύτερη ή Ξένη γλώσσα

6ο
Διεθνές Συνέδριο

Τόμος III

Πανεπιστήμιο Πατρών
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης

ΠΑΤΡΑ 2004

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Π.Τ.Δ.Ε. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ
Ή ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

6ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
Πάτρα, 20 Ιουνίου - 22 Ιουνίου 2003

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΜΟΣ ΙΙΙ

ΠΑΤΡΑ 2003

Ο Ελληνισμός της διασποράς και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.)*

Κουστουράκης Γεράσιμος, *Σ.Ε.Π., Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*

Παναγιωτακόπουλος Χρήστος, *Επίκουρος Καθηγητής Π.Τ.Α.Ε., Πανεπιστήμιο Πατρών*

1. Εισαγωγή

Η ίδρυση και λειτουργία Ανοικτών Πανεπιστημίων σε όλο τον κόσμο συνέβαλε στην κάλυψη της ανάγκης για εκπαίδευση κι επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού με την παροχή σπουδών υψηλού επιπέδου και την εφαρμογή της δια βίου εκπαίδευσης στην πράξη (Evans & Lockwood, 1994 - Evans & Nation, 1996). Στις αναπτυγμένες Δυτικές χώρες η ανοικτή εκπαίδευση συνδέεται με την προώθηση της ισότητας εκπαιδευτικών ευκαιριών για όλο το φάσμα του πληθυσμού, την προσέγγιση των ομογενών, την προσπάθεια αφομοίωσης κι ενσωμάτωσης των μεταναστών και την προαγωγή της επαγγελματικής εκπαίδευσης - κατάρτισης, που θεωρείται ως το όχημα της οικονομικής ανάπτυξης (Scriven, 1991 - Norris & Pyke, 1992 - Savukinas, Jackson & Caiwei, 1999 - Κουστουράκης & Παναγιωτακόπουλος, 2000). Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι κάποια από τα μεγάλα και ιδιαίτερα αναπτυγμένα ευρωπαϊκά ανοικτά πανεπιστήμια επιδιώκουν: α) την προσέγγιση με ενεργητικό τρόπο πληθυσμών από το εξωτερικό για την παροχή σπουδών από απόσταση. Τέτοια είναι η περίπτωση των Βρετανικού και Ισπανικού Ανοικτών Πανεπιστημίων, που για το σκοπό αυτό έχουν

* Το κείμενο δημοσιεύεται με ευθύνη των συγγραφέων

ιδρύσει και λειτουργούν κέντρα σπουδών σε κομβικά σημεία – αστικά κέντρα των πρώην αποικιών τους (Λιοναράκης, 1998) και β) την προσέλκυση για σπουδές των ομογενών του εξωτερικού. Στην τελευταία περίπτωση ανήκει το Πανεπιστήμιο Anadolu της Τουρκίας, που έχει κατορθώσει να εντάξει στο φοιτητικό του δυναμικό μεγάλο αριθμό κατοίκων τουρκικής καταγωγής από τον ευρωπαϊκό χώρο (Ozkul, 2003).

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) εμφανίζεται ως ένα δυναμικά αναπτυσσόμενο ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που άρχισε την πλήρη δραστηριοποίησή του με την παροχή σπουδών κάθε επιπέδου στις αρχές του 21^{ου} αι. ακολουθώντας το μοντέλο του Βρετανικού Ανοικτού Πανεπιστημίου.

Στην ερευνητική αυτή εργασία επιδιώκεται η διερεύνηση: α) του κατά πόσον το Ε.Α.Π., ως τριτοβάθμιο ίδρυμα που παρέχει σπουδές από απόσταση, ενδιαφέρεται τόσο το να προσφέρει σπουδές στους Έλληνες της διασποράς, όσο και το ν' αξιοποιήσει, εντάσσοντας στους εκπαιδευτικούς και διοικητικούς του μηχανισμούς, Έλληνες του εξωτερικού και β) του ενδιαφέροντος που υπάρχει από την πλευρά των Ελλήνων της διασποράς για να σπουδάσουν στο Ε.Α.Π.

2. Μεθοδολογία

Οι πηγές της μελέτης αυτής είναι:

α) Τα Πρακτικά των συνεδριάσεων της Διοικούσας Επιτροπής (Δ.Ε.) του Ε.Α.Π. κατά το χρονικό διάστημα από την σύστασή της (30 - 10 - 1995) μέχρι και την ψήφιση του νόμου για την οργάνωση και λειτουργία του συγκεκριμένου Α.Ε.Ι. (Ν. 2552/1997). Η επικέντρωση στα Πρακτικά της

συγκεκριμένης τριετίας γίνεται διότι τότε προσδιορίζεται ο χαρακτήρας του συγκεκριμένου ιδρύματος και ξεδιπλώνονται οι σκέψεις, οι ιδέες κι οι προβληματισμοί για τη σημασία του, όπως και για τους γενικότερους προσανατολισμούς του επιστημονικού κι εκπαιδευτικού του έργου. Εδώ αξίζει να σημειώσουμε ότι η συμβολή της Δ.Ε. υπήρξε καθοριστική για τη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας και τη λειτουργία του Ε.Α.Π.. Και τούτο διότι οι βασικές της επιδιώξεις ήταν τόσο η ανάληψη του έργου της σύνταξης λεπτομερούς σχεδίου νόμου και σχεδίου ακαδημαϊκής ανάπτυξης για το συγκεκριμένο ίδρυμα, όσο και η δημιουργία της κατάλληλης υποδομής και η εκκίνηση της λειτουργίας του με την παροχή σπουδών κάθε επιπέδου (Λυκουργιώτης, 1998).

β) Τα διάφορα θεσμικά κείμενα – εκδόσεις, που αναφέρονται στην οργάνωση - λειτουργία και την παροχή σπουδών από το Ε.Α.Π. (Ε.Α.Π., 2002 - Νόμοι: 2083/1992, 2327/1995, 2552/1997, 3027/2002), και

γ) Ο αριθμός των αιτήσεων των υποψηφίων φοιτητών στο Ε.Α.Π. κατά την πρώτη τετραετία της λειτουργίας του. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι τα προγράμματα σπουδών του ακαδημαϊκού έτους 1999 - 2000 ξεκίνησαν από το Μάρτιο 2000, ενώ τα μαθήματα της επόμενης ακαδημαϊκής περιόδου δόθηκαν από το Σεπτέμβριο του 2001 (ακαδημαϊκό έτος 2001 - 2002) συμβαδίζοντας στο εξής με τα υπάρχοντα Α.Ε.Ι.

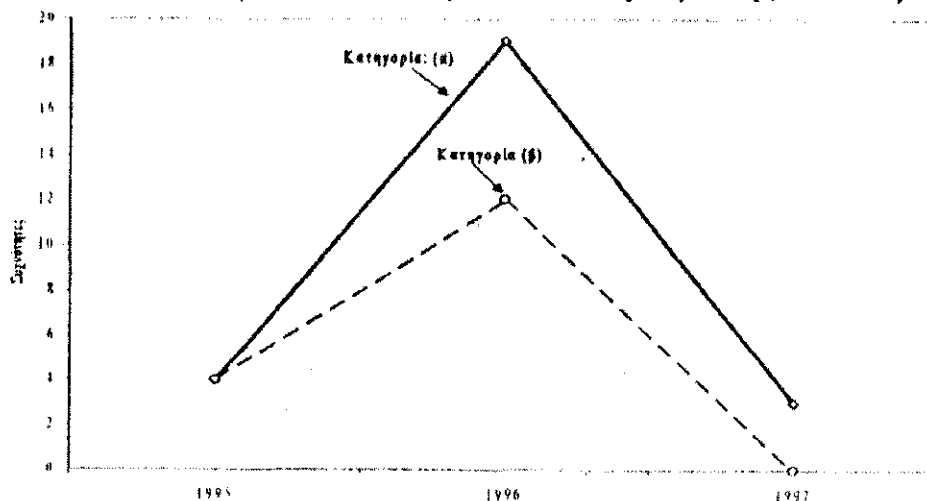
Η προσέγγιση των γραπτών πηγών της έρευνας έγινε με τη μέθοδο της ποιοτικής Ανάλυσης Περιεχομένου (Content Analysis), λαμβάνοντας ως μονάδα ανάλυσης το «θέμα». Πρόκειται για το μικρότερο τμήμα του περιεχομένου που εντάσσεται σε μια συγκεκριμένη περίπτωση ανάλυσης (Krippendorff, 1980). Ως μονάδα

συμφραζομένων, που συμβάλλει στη διευκρίνιση και την καλύτερη κατανόηση του νοήματος κάθε θέματος, λάβαμε τη «θεματική ενότητα» του κάθε Πρακτικού ή το σύνολο του άρθρου προκειμένου για θεσμικά κείμενα (Kirppendorff, 1980 – Κουστουράκης & Παναγιωτακόπουλος, 2001). Οι κατηγορίες ανάλυσης, που προέκυψαν από τη μελέτη του ερευνητικού υλικού και στις οποίες κατατάχθηκαν τα διάφορα θέματα που επισημάνθηκαν είναι: α) προσέγγιση των ομογενών και προσφορά σπουδών, και β) συμμετοχή των ομογενών στα όργανα διοίκησης και τη στελέχωση του Ε.Α.Π.

Επιπλέον, έγινε η ποσοτική επεξεργασία των αιτήσεων των υποψηφίων φοιτητών του Ε.Α.Π., που υποβλήθηκαν στο ίδρυμα από το ακαδημαϊκό έτος 1999 - 2000 μέχρι και το 2003 - 2004.

3. Αποτελέσματα – Συζήτηση

3.1. Η πολιτική του Ε.Α.Π. για τον Ελληνισμό της διασποράς

Γράφημα 1: Συχνότητες εμφάνισης στα πρακτικά της Δ.Ε. του Ε.Α.Π. των κατηγοριών: (α) προσέγγιση των ομογενών και προσφορά σπουδών, και (β) συμμετοχή των ομογενών στα όργανα διοίκησης και τη στελέχωση του Ε.Α.Π.

Στο Γράφημα 1 παρουσιάζεται η κατανομή των θεμάτων, που προέκυψαν από τη μελέτη των Πρακτικών της Δ.Ε. του Ε.Α.Π., στις διάφορες κατηγορίες ανάλυσης. Από τη μελέτη των δεδομένων του Γραφήματος αυτού προκύπτουν: α) Με τα εξεταζόμενα ζητήματα ασχολήθηκε η Δ.Ε. του Ε.Α.Π. κυρίως το έτος 1996 οπότε και λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις για την επιστημονική φυσιογνωμία και τη γενικότερη λειτουργία του ιδρύματος, και β) τα θέματα της προσφοράς σπουδών στους ομογενείς απασχόλησαν τη Δ.Ε. του Ε.Α.Π. για όλο το χρονικό διάστημα της λειτουργίας της μέχρι και την ψήφιση του Ν.2552/97. Ακόμη, οι συζητήσεις για τη συμμετοχή των ομογενών στα όργανα διοίκησης και τη στελέχωσή του Ε.Α.Π. κλείνουν το έτος 1996 οπότε και φαίνεται ότι λαμβάνονται οριστικές αποφάσεις.

Η ποιοτική ανάλυση του ερευνητικού μας υλικού έδωσε τα εξής ευρήματα:

Α) Προσέγγιση των ομογενών και προσφορά σπουδών: Στα μέλη της Δ.Ε. ήταν διάχυτη η άποψη ότι τα προγράμματα σπουδών του Ε.Α.Π. πρέπει να προσεγγίζουν απαραίτητα και τους απόδημους Έλληνες. Για το σκοπό αυτό θεωρήθηκε ιδιαίτερα χρήσιμη η δημιουργία Θεματικών Ενοτήτων που να εξυπηρετούν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των αποδήμων και να κατοχυρώνουν τη διεθνή θέση της χώρας (Πρακτικό: 7/25-1-96). Πρόκειται για μια επιδίωξη που θα μπορούσε να προσδιοριστεί από τη μελέτη και τη διερεύνηση της αγοράς υπηρεσιών

εκπαίδευσης, όπως και την προσπάθεια κάλυψης των αναγκών που υπάρχουν σε συνάρτηση με τις υφιστάμενες κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις στην Κύπρο, την Ανατολική Μεσόγειο, τα Βαλκάνια, τη Μαύρη θάλασσα και στον υπόλοιπο κόσμο που ζουν και δραστηριοποιούνται Έλληνες (Πρακτικό: 18/11-12-96). Ωστόσο το Ε.Α.Π. εκτός από τους αποδήμους απευθύνεται και σε όλους τους ανθρώπους, πέρα από τα ελληνικά σύνορα, και ανεξάρτητα από τα ιδιαίτερα εθνικά ή άλλα χαρακτηριστικά τους. Άλλωστε, η προσέλκυση ξένων φοιτητών όπως και φοιτητών από τον Ελληνισμό του εξωτερικού θεωρείται ότι θα συμβάλλει στη βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος (Πρακτικό: 18/11-12-96).

Ο Ελληνικός πολιτισμός και ο Ευρωπαϊκός πολιτισμός ήταν από τους πρώτους τομείς σπουδών, που αποφασίστηκε να ξεκινήσουν σε προπτυχιακό επίπεδο στο Ε.Α.Π., διότι θεωρήθηκαν ως σύγχρονοι, επίκαιροι και ιδιαίτερα χρήσιμοι για τους Έλληνες της διασποράς (Πρακτικό: 6/5-1-96). Το ίδιο χρήσιμος για τους αποδήμους θεωρήθηκε και ο τομέας Σπουδών στην Ορθόδοξη Θεολογία σε μεταπτυχιακό επίπεδο (Πρακτικό: 7/25-1-96). Ο τελευταίος προτάθηκε να προσφερθεί στην αγγλική γλώσσα απευθυνόμενος και σε μη ορθόδοξους λαούς της Ανατολικής Ευρώπης. Κι αυτό διότι, έτσι, επιτυγχάνεται η επαφή των ξένων φοιτητών με τον ελληνικό πολιτισμό και την Ορθοδοξία, που αποτελεί στοιχείο της σύγχρονης ελληνικής εθνικής ταυτότητας (Πρακτικό: 6/5-1-96). Συνεπώς, ένα από τα βασικά κριτήρια για την παροχή σπουδών στην Ορθόδοξη Θεολογία από το Ε.Α.Π. θεωρήθηκε η εθνική προβολή (Πρακτικά: 9/7-3-96 και 17/15-11-96). Άλλωστε υποστηρίχθηκε ότι το Ε.Α.Π. θα

μπορούσε να παίζει το ρόλο του ζωντανού πρεσβευτή της σύγχρονης Ελλάδας στον απόδημο Ελληνισμό. Κι αυτό μέσα από την προσφορά σπουδών στους ομογενείς 2ης έως και 4ης γενιάς, που επιθυμούν να ασχοληθούν με ζητήματα που άπτονται του ελληνικού πολιτισμού, της ελληνικής ιστορίας και γλώσσας και της ελληνικής ταυτότητας (Πρακτικό: 7/25-1-96). Γι' αυτό και ως σημαντικά κριτήρια για την παροχή σπουδών στον Ελληνικό και τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό από το Ε.Α.Π. θεωρήθηκαν η μορφωτική και η εθνική αναγκαιότητα (Πρακτικά: 9/7-3-96 και 17/15-11-96).

Μια καινοτομία που προτάθηκε από τη Δ.Ε. του Ε.Α.Π. και δεν υιοθετήθηκε στη συνέχεια από την πολιτεία ήταν η παροχή από το Ε.Α.Π. στα παιδιά των ομογενών και τους αλλοδαπούς σπουδών στην αγγλική γλώσσα. Κι αυτό με την παράλληλη υποχρέωσή τους να μάθουν την ελληνική γλώσσα, που θα τους διδασκόταν από το ίδρυμα (Πρακτικά: 1/7-11-95, 5/21-12-95, 14/11-9-96, 17/15-11-96, 24/6-5-97). Για την προώθηση του συγκεκριμένου στόχου προτάθηκε η συνεργασία του Ε.Α.Π. με το Καναδικό πανεπιστήμιο Simon Fraser, ώστε να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας (29/21-10-97).

Από την πλευρά των μελών της Δ.Ε. του Ε.Α.Π. θεωρήθηκε ότι το εκπαιδευτικό υλικό, που θ' αναπτυχθεί στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό θα μπορούσε να εκτυπωθεί και στην αγγλική γλώσσα ώστε να είναι δυνατή η χρησιμοποίησή του κι από τους φοιτητές ξένων Α.Ε.Ι. Πρόκειται για μια εξέλιξη που μεγιστοποιεί τα εθνικά οφέλη διότι συμβάλλει στην προβολή του ελληνικού πολιτισμού στο εξωτερικό (Πρακτικά: 9/7-3-96 και 17/15-11-96). Αλλά και ο κύκλος σπουδών στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό θεωρήθηκε ότι

λειτουργεί προς το συμφέρον της προβολής της ελληνικής κουλτούρας. Κι αυτό διότι ο σύγχρονος ευρωπαϊκός πολιτισμός στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Επομένως, μέσα από τον συγκεκριμένο τομέα σπουδών παρουσιάζεται η συμβολή της Ελλάδας στη διαμόρφωση του πολιτισμού της Ευρώπης αλλά και στην προώθηση της πολιτισμικής ενότητας της γηραιάς ηπείρου (Πρακτικά: 9/7-3-96 και 17/15-11-96).

Σημαντική καινοτομία, που προτάθηκε από τη Δ.Ε. του Ε.Α.Π. και υιοθετήθηκε από το Ν.2552/97, ακολουθώντας την πρακτική των Βρετανικού και Ισπανικού Ανοικτών Πανεπιστημίων, αποτελεί η δυνατότητα για ίδρυση περιφερειακών εκπαιδευτικών κέντρων σε σημαντικά μέρη του εξωτερικού, που δραστηριοποιείται ο Ελληνισμός της διασποράς (Πρακτικά: 1/7-11-95, 5/21-12-95, 14/11-9-96, 17/15-11-96, 24/6-5-97). Ωστόσο, το μέτρο αυτό δεν έχει ακόμη ενεργοποιηθεί από το Ε.Α.Π. παρά τα σημαντικά οφέλη που αναμένονται για το ίδρυμα.

Β) Συμμετοχή των ομογενών στα όργανα διοίκησης και τη στελέχωση του Ε.Α.Π.: Όσον αφορά τη στελέχωση του Ε.Α.Π. με διδακτικό προσωπικό προτάθηκε και υιοθετήθηκε από το Ν.2552/97 τόσο η μετάκληση Ελλήνων της διασποράς, που εργάζονται ως μέλη Δ.Ε.Π. σε Α.Ε.Ι. του εξωτερικού, όσο και η συμμετοχή μελών Δ.Ε.Π. ξένων Α.Ε.Ι. ως συνεργαζόμενου εκπαιδευτικού προσωπικού του ιδρύματος (Πρακτικά: 17/15-11-96 και 18/11-12-96). Επίσης προβλέφθηκε η συμμετοχή στη Δ.Ε. του Ε.Α.Π. και Ελλήνων μελών Δ.Ε.Π. από Α.Ε.Ι. του εξωτερικού (Πρακτικά: 1/7-11-95, 5/21-12-95). Η διάταξη αυτή βρήκε εφαρμογή και σε μέλος της σημερινής Δ.Ε. του Ε.Α.Π. (Πρακτικά: 16/22-10-96 και 17/15-11-96).

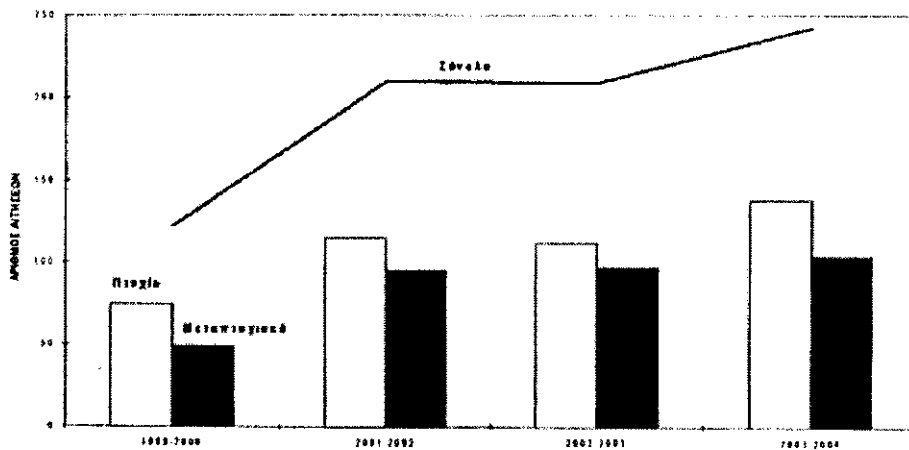
Τέλος, υπήρξαν και οι εξής προτάσεις, που δεν υιοθετήθηκαν από το Ν. 2552/97 σχετικά με τη συμμετοχή Ελλήνων της διασποράς στην οργάνωση και λειτουργία του Ε.Α.Π.: α) η δυνατότητα για κατάθεση υποψηφιοτήτων για τη θέση του «πρύτανη» κι από ομογενείς καθηγητές 1^{ης} βαθμίδας από Α.Ε.Ι. του εξωτερικού με πείρα στη διοίκηση πανεπιστημίων (Πρακτικό: 11/2-5-1996), και β) η υποχρεωτική συμμετοχή στο επταμελές εκλεκτορικό σώμα, που αφορά τόσο την εκλογή όσο και την προαγωγή μελών Δ.Ε.Π. του Ε.Α.Π., και ενός μέλους Δ.Ε.Π. ελληνικής καταγωγής από Α.Ε.Ι. του εξωτερικού (Πρακτικά: 5/21-12-95, 14/11-9-96, 17/15-11-96).

3.2. Η ανταπόκριση του ελληνισμού της διασποράς

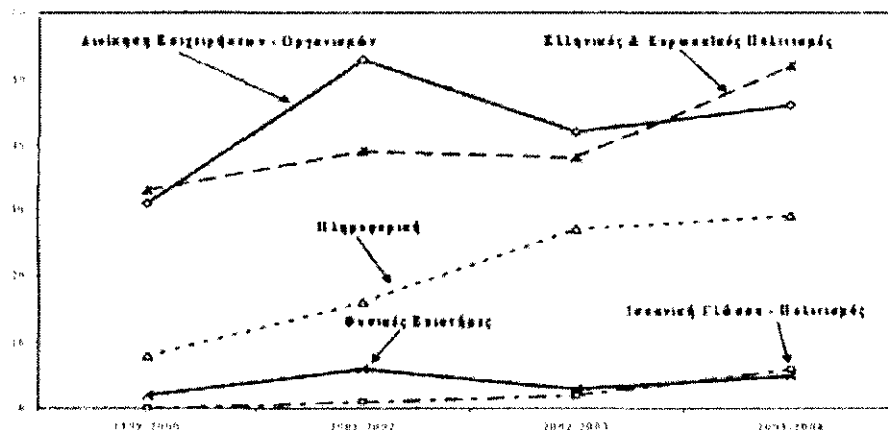
Στο Γράφημα 2 δίνεται η κατανομή των αιτήσεων, που υποβλήθηκαν στο Ε.Α.Π. από την πλευρά των Ελλήνων της διασποράς, κατά επίπεδο σπουδών και ακαδημαϊκό έτος. Από τη μελέτη των στοιχείων του Γραφήματος αυτού προκύπτει μια αυξητική τάση όσον αφορά την εκδήλωση ενδιαφέροντος από την πλευρά των ομογενών προκειμένου να παρακολουθήσουν τόσο τα προπτυχιακά όσο και τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών του Ε.Α.Π.. Μάλιστα, το ενδιαφέρον των υποψηφίων φοιτητών είναι μεγαλύτερο για την παρακολούθηση προγραμμάτων που οδηγούν σε κάποιο από τα βασικά πτυχία, τα οποία και χορηγεί το ίδρυμα.

Στο Γράφημα 3 δίνεται η κατανομή των αιτήσεων των ομογενών στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών. Από τη μελέτη του Γραφήματος αυτού προκύπτει ότι τα προγράμματα του Ελληνικού και Ευρωπαϊκού Πολιτισμού τα οποία, σύμφωνα με την άποψη της Δ.Ε. του Ε.Α.Π., απευθύνονται κατεξοχήν στους Έλληνες της διασποράς,

συγκεντρώνουν μεγάλο μέρος των προτιμήσεων των ομογενών. Ωστόσο, το ενδιαφέρον τους δεν επικεντρώνεται αποκλειστικά στα συγκεκριμένα προγράμματα αλλά στρέφεται και σε σπουδές, που έχουν άμεση σχέση με την αγορά εργασίας. Έτσι, είναι χαρακτηριστική η ζήτηση από τους Έλληνες του εξωτερικού για σπουδές στη Διοίκηση Επιχειρήσεων και Οργανισμών και κατά δεύτερο λόγο στην Πληροφορική. Αντίθετα, μηδαμινή σχεδόν είναι η ζήτηση για σπουδές στις Φυσικές Επιστήμες και την Ισπανική Γλώσσα και Πολιτισμό.

Γράφημα 2: Αριθμός αιτήσεων από την πλευρά των Ελλήνων της διασποράς στο Ε.Α.Π. κατά επίπεδο σπουδών και ακαδημαϊκό έτος.

Γράφημα 3: Αιτήσεις των ομογενών στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών του Ε.Α.Π.

Οι προτιμήσεις των Ελλήνων του εξωτερικού για μεταπτυχιακές σπουδές στο Ε.Α.Π. στρέφονται κυρίως στα Προγράμματα: Σπουδές στην Εκπαίδευση (μέσο ποσοστό 4ετίας: 54%), Διασφάλιση Ποιότητας (10%), Διοίκηση Μονάδων Υγείας (11,3%) και Τραπεζική (8,1%).

Στον Πίνακα, που ακολουθεί, δίνεται η κατανομή των αιτήσεων των ομογενών, που υποβλήθηκαν κατά την πρώτη τετραετία λειτουργίας του Ε.Α.Π., ανάλογα με τη γεωγραφική τους προέλευση. Από τη μελέτη των στοιχείων του συγκεκριμένου Πίνακα προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος των αιτήσεων των Ελλήνων του εξωτερικού προέρχεται από την Κύπρο. Κατά δεύτερο λόγο εκδήλωσαν το ενδιαφέρον τους για να σπουδάσουν στο Ε.Α.Π. ομογενείς που ζουν και εργάζονται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίθετα, μηδαμινή είναι η συμμετοχή των Ελλήνων από τα μεγάλα και πολύ σημαντικά κέντρα του Ελληνισμού της διασποράς όπως είναι οι

Η.Π.Α., ο Καναδάς και η Αυστραλία. Κι αυτό γιατί το ίδιο το Ε.Α.Π. ως ανοικτό τριτοβάθμιο ίδρυμα, που παρέχει σπουδές από απόσταση, δεν έχει αναλάβει καμιά προσπάθεια ή πρωτοβουλία ώστε να προσεγγίσει τον Ελληνισμό του εξωτερικού και να κάνει γνωστή την ύπαρξη και τη λειτουργία του στους ομογενείς. Έτσι, παρότι ο αριθμός των αιτήσεων από το εξωτερικό στο Ε.Α.Π. είναι αυξανόμενος, ωστόσο το ποσοστό τους παραμένει εξαιρετικά μικρό λαμβανομένου υπόψη του συνολικού αριθμού των αιτήσεων, που υποβάλλονται κάθε χρόνο στο ίδρυμα. Το πρόβλημα αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με τρεις, τουλάχιστον, ενέργειες από την πλευρά της Δ.Ε. του Ε.Α.Π. Κι αυτό με στόχο του να το γνωρίσουν οι Έλληνες της διασποράς: α) με την ενεργοποίηση του ιδρύματος για την προσέγγιση τόσο του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού όσο και άλλων επιμέρους ομογενειακών οργανώσεων του εξωτερικού, β) με την εκπόνηση και προώθηση στα ομογενειακά έντυπα (εφημερίδες - περιοδικά) μιας διαφημιστικής καμπάνιας για την προβολή του Ε.Α.Π., ως τριτοβάθμιου ιδρύματος, και των προγραμμάτων σπουδών που αυτό προσφέρει, και γ) με την ενεργοποίηση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1 του Ν. 2552/1997 σχετικά με την ίδρυση παραρτημάτων του Ε.Α.Π. σε κρίσιμα κέντρα από άποψη πληθυσμιακής συγκέντρωσης ομογενών, ιδιαίτερα της Αυστραλίας και της Αμερικής (Νέα Υόρκη, Βοστώνη, Τορόντο, Μελβούρνη, Σίδνεϊ). Τα τελευταία θα διευκόλυναν την προσέγγιση από την πλευρά του Ε.Α.Π., με απτό και συγκεκριμένο τρόπο, των Ελλήνων του εξωτερικού.

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Γεωγραφικές περιοχές	1999 - '00	2001 - '02	2002 - '03	2003 - '04
Κίπρος (ποσοστό%)	63 (51,3)	148 (70,5)	159 (76,0)	164 (67,8)
Ευρωπαϊκή Ένωση των 15 (ποσοστό%)	51 (41,5)	46 (21,9)	40 (19,1)	67 (27,7)
Βαλκανικές χώρες (ποσοστό%)	2 (1,6)	2 (0,95)	1 (0,5)	4 (1,7)
Άλλες Ευρωπαϊκές χώρες (Ουκρανία, Ελβετία, Ουγγαρία) (ποσοστό%)	0	5 (2,35)	2 (0,95)	2 (0,8)
Σύνολο Ευρωπαϊκής Ηπείρου (ποσοστό%)	116 (94,4)	201 (95,7)	202 (96,65)	237 (98)
Αυστραλία (ποσοστό%)	0	1 (0,5)	2 (0,95)	1 (0,4)
Η Π.Α. (ποσοστό%)	3 (2,4)	2 (0,95)	4 (1,9)	1 (0,4)
Αφρική (Λίβανος, Νιγηρία, Ν. Αφρική) (ποσοστό%)	1 (0,8)	4 (1,9)	1 (0,5)	1 (0,4)
Ασία (Ισραηλινός, Σαουδική Αραβία, Ινδονησία) (ποσοστό%)	3 (2,4)	2 (0,95)	0	2 (0,8)
Σύνολο ιστήσεων ομογενών	123	210	209	242
Ε.Α.Π.: Σύνολο αιτήσεων	23.752	49.284	42.855	52.346

Εξάλλου, η, κατά το δυνατόν, εκμηδένιση και υπέρβαση των γεωγραφικών εμποδίων, ώστε να καταστεί δυνατή η παροχή σπουδών στους Έλληνες της διασποράς επιτυγχάνεται με την εφαρμογή της μεθοδολογίας της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, η οποία με τη σειρά της συνοφθαίνεται με τη χρήση των εφαρμογών της σύγχρονης τεχνολογίας για τη μετάδοση της πληροφορίας και την ανάπτυξη της σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας.

4. Συμπεράσματα

Από την ανάλυση και επεξεργασία των στοιχείων της έρευνας καταλήγουμε στις εξής συμπερασματικές διαπιστώσεις:

- Το Ε.Α.Π. επιδιώκει να παράσχει εκπαίδευση και στους απόδημους Έλληνες. Και ιδιαίτερα σ' εκείνους που επιθυμούν να έλθουν σε επαφή με την ελληνική κουλτούρα και τον ελληνικό πολιτισμό. Για το σκοπό αυτό έχει θεσμοθετήσει ειδικά προγράμματα σπουδών, που συμβάλλουν στην προώθηση της ελληνικής εθνικής ταυτότητας και συνείδησης (Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό, στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό και στην Ορθόδοξη Θεολογία).
- Έκδηλη είναι η βούληση από την πλευρά του Ε.Α.Π. και η δυνατότητα για την αξιοποίηση καταξιωμένων Ελλήνων επιστημόνων του εξωτερικού, που θα θελήσουν να συνεργαστούν μαζί του.
- Από την πλευρά των Ελλήνων της διασποράς παρατηρείται μια αυξητική τάση εκδήλωσης ενδιαφέροντος από ακαδημαϊκό έτος σε ακαδημαϊκό έτος για την παρακολούθηση των προπτυχιακών και των μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Ε.Α.Π.. Και το ενδιαφέρον αυτό, όσον αφορά τα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών, δεν επικεντρώνεται μόνο στον Ελληνικό και Ευρωπαϊκό Πολιτισμό αλλά εστιάζεται και στις άλλες περιπτώσεις σπουδών, που παρέχονται, με κυρίαρχη εκείνη της Διοίκησης Επιχειρήσεων. Σημειωτέον, ότι η τελευταία φαίνεται ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις απαιτήσεις του σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ε.Α.Π. (2002). *Οι Σπουδές στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*. Πάτρα.
- ΚΟΥΣΤΟΥΡΑΚΗΣ, Γ. & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Χ. (2000). Η Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Στο σύγχρονο κόσμο: Ιστορική - Κοινωνιολογική Προσέγγιση. *Νέα Παιδεία*, 94, 13 - 26.
- ΚΟΥΣΤΟΥΡΑΚΗΣ, Γ. & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Χ. (2001). Η προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης και η επαφή με την ελληνική κουλτούρα μέσα από τα προγράμματα σπουδών του Ε.Α.Π.. *1^ο Διεθνές Παιδαγωγικό Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος* (Ναύπλιο 2001, 8 - 10 Νοεμβρίου).
- ΛΙΟΝΑΡΑΚΗΣ, Α. (1998). Ιδρύματα Ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στο: Βεργίδης, Δ. κ.ά. *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και λειτουργίες*, τ. Α', Πάτρα: Ε.Α.Π..
- ΛΥΚΟΥΡΓΙΩΤΗΣ, Α. (1998). Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Στο: Βεργίδης, Δ. κ.ά. *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και λειτουργίες*, Τόμος Α'. Πάτρα: Ε.Α.Π..
- EVANS, T. & LOCKWOOD, F. (1994). *Understanding Learners in Open and Distance Education*. London: Kogan Page.
- EVANS, T. & NATION, D. (Eds) (1996). *Opening Education: Policies and Practices from Open and Distance Learning*. London: Routledge.
- KRIPPENDORFF, K. (1980). *Content Analysis. An Introduction to its Methodology*. Newbury Park: Sage Publications.
- NORRIS, D. & PYKE, L., H. (1992). Entrepreneurship in Open Education, *Australian Journal of Adult and Community Education*, 32, 3, 168 - 176.

- SAVUKINAS, R., JACKSON, G. & CAIWEI, X. (1999). Open Universities. A Revolution in Lifelong Learning (<http://www.aed.org/publications/Technologies For Education/TechEdChapters/13.pdf>).
- SCRIVEN, B. (1991). Distance Education and Open Learning. Implications for Professional Development and Retraining. *Distance Education*, 12, 2, 297 - 305.
- ΟΖΚΟΥ, Α., Ε. (2003). Distance Education in Turkey: Anadolu University. Στο: Α. Λιοναράκης (Επιμέλεια) 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Πρακτικά Εισηγήσεων. Αθήνα: Προπομπός.